

מדד הקול הישראלי מרץ 2021

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

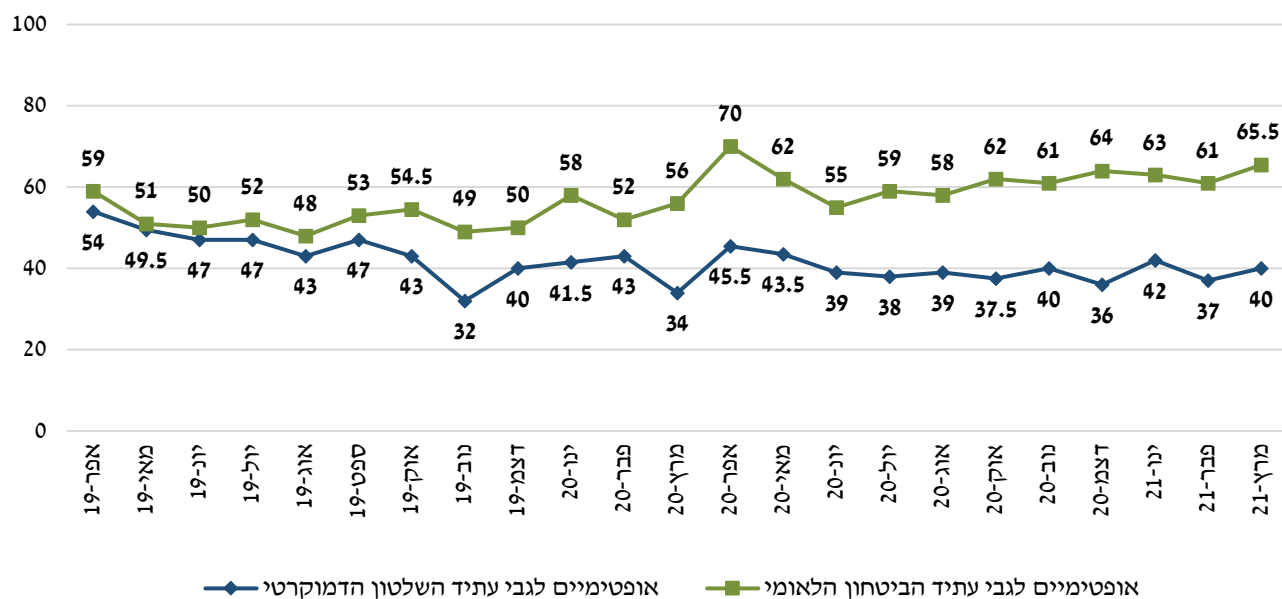
ממצאים עיקריים

- ❖ החודש ניכרה עלייה מובהקת בשיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי של ישראל ועלייה קלה בשיעור האופטימיים לגבי המשטר הדמוקרטי בארץ.
- ❖ למעלה משני שלישים בציבור אינם מרוצים מתוצאות הבחירות. הדבר נכון לשלושת המחנות הפוליטיים (יהודים).
- ❖ לאחר הבחירות חלה ירידה בהשוואה לעבר בשיעור הספקנים לגבי טוהר הבחירות במונחי התאמה בין ההצבעה בפועל והתוצאות הרשמיות שפורסמו, ועדיין למעלה מרבע הם ספקנים בנדון.
- ❖ רוב הציבור מעריכים כי למחאת בלפור לא הייתה השפעה של ממש על תוצאות הבחירות. הדבר נכון לשלושת המחנות הפוליטיים (יהודים).
- ❖ השיעור הגבוה ביותר, אך פחות משליש, סבורים כי לגוש שבהנהגת נתניהו הסיכוי הגבוה ביותר להקים קואליציה. ואולם, כרבע סבורים שלאף אחד מהגושים אין סיכוי לעמוד במשימה זו.
- ❖ רוב גדול מאוד בציבור סבורים כי הסיכוי גבוה מאוד או די גבוה לכך שבשנה הקרובה יתקיימו בחירות חמישיות.
- ❖ ההסבר השכיח בקרב היהודים לשיעור ההשתתפות הנמוך בבחירות של המצביעים הערבים הוא האכזבה מהנהגת הרשימה המשותפת. בקרב הערבים ההסבר הוא הכעס על החידלון של המדינה בטיפול בבעיות החברה הערבית בתחום האלימות ובתחום הכלכלי.
- ❖ בציבור הערבי יש רוב לתומכים בכינון ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות. הציבור היהודי חלוק בשאלה זו: בשמאל רוב גדול תומך בכך, במרכז קצת למעלה ממצחית ואילו בימין כשליש בלבד.
- ❖ חלה ירידה חדה בשיעורי החוששים מהדבקות בקורונה או החוששים מעתידם הכלכלי. עם זאת, החששות בשני הנושאים הללו גבוהים יותר הציבור הערבי מאשר בציבור היהודי.
- ❖ תוצאות הסקר מורות כי התמודדות הממשלה עם משבר הקורונה לא השפיעה באופן דרמטי על החלטות הבוחרים עבור איזו מפלגה להצביע.

מצב הרוח הלאומי

בהשוואה לחודש הקודם נמדדה הפעם עלייה קלה באופטימיות לגבי מצב השלטון הדמוקרטי בארץ ועלייה גדולה יותר באופטימיות לגבי עתיד הביטחון הלאומי של ישראל. בקרב היהודים 40% הם אופטימיים בהשוואה ל-36% בקרב הערבים. ההבדלים באופטימיות של שלושת המחנות הפוליטיים (יהודים) לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית הם גדולים: שמאל – 16%, מרכז – 29%, ימין – 52%. יש לשים לב שגם בקרב הימין רק מעט מעל למחצית הם אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בארץ.

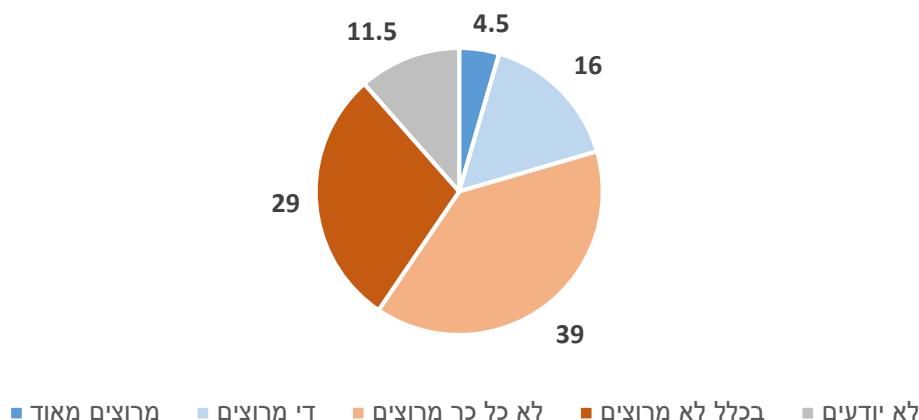
אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, אפריל 2019-מרץ 2021 (%), (כלל המדגם)

הבחירות

שביעות רצון מהתוצאות – רוב גדול בציבור (68%) אינם מרוצים מתוצאות הבחירות האחרונות. ממצא מעניין הוא שאי שביעות הרצון בקרב היהודים (71%) גבוהה מאשר בקרב הערבים (51%). בכל שלושת המחנות הפוליטיים (יהודים) שיעור מי שאינם שבעי רצון גבוה מאוד, והפערים קטנים: שמאל – 78.5%, מרכז – 75%, ימין – 70%.

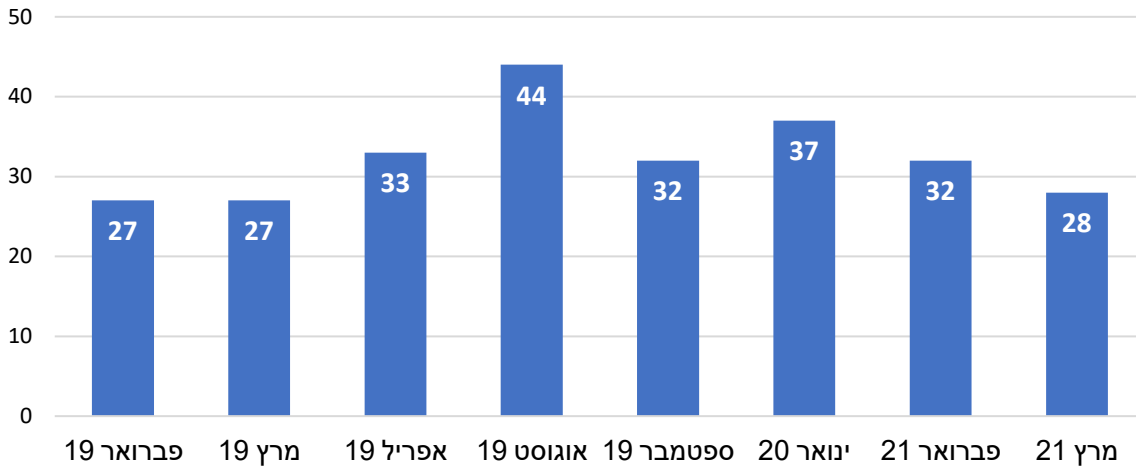
האם אתה מרוצה או לא מרוצה מתוצאות הבחירות האחרונות? (% , כלל המדגם)

פילוח לפי הצבעה בבחירות מעלה כי שביעות הרצון הגבוהה ביותר מתוצאות הבחירות היא בקרב מצביעי רע"מ (43%). שביעות הרצון הנמוכה ביותר היא בקרב מצביעי ימינה (5.5%).

טוהר הבחירות – בסקר זה, שנערך מייד לאחר הבחירות, נמדדה ירידה בשיעור מי שמטילים ספק בכך שהתוצאות הרשמיות של הבחירות תואמות במדויק את הצבעת הציבור. במובן זה נראה שאופן ההתנהלות של הבחירות עורר אמון. הערות של בכירים מסוימים שהם מפקפקים בוועדת הבחירות לא השפיעו לרעה על האמון הציבור בטוהר הבחירות. מצאנו הבדל בין יהודים לערבים, כאשר אי-האמון בקרב הראשונים קטן מזה שבקרב האחרונים: 26.5% ספקנים לגבי טוהר הבחירות בקרב היהודים לעומת 38% בקרב הערבים.

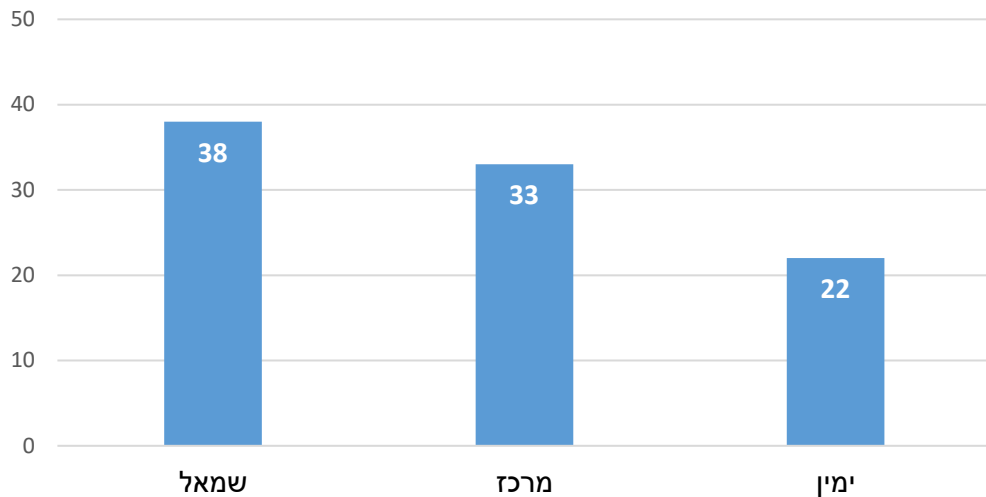
יש אמון מלא/ די הרבה אמון בטוהר הבחירות (% , כלל המדגם)

בדקנו האם יש קשר בין מידת שביעות הרצון מתוצאות הבחירות לבין האמון בטוהר הבחירות. מצאנו כי בקרב מי שמרוצים מן התוצאות 70% מאמינים בטוהר הבחירות ואילו בקרב מי שאינם מרוצי – 65%. כלומר, יש קשר כלשהו אבל הוא אינו חזק.

השפעת מחאת בלפור – שאלנו: "לדעתך, האם מחאת בלפור השפיעה או לא השפיעה על תוצאות הבחירות האחרונות?". לדעת הרוב בכלל המדגם (58%) המחאה לא השפיעה על התוצאות. כרבע סבורים שהיא השפיעה מאוד או די השפיעה והשאר אינם יודעים. שלא במפתיע, בקרב מי שהגדירו עצמם שמאל ומרכז (יהודים) שיעור המאמינים בהשפעת המחאה גבוה במידה ניכרת משיעורם בקרב הימין.

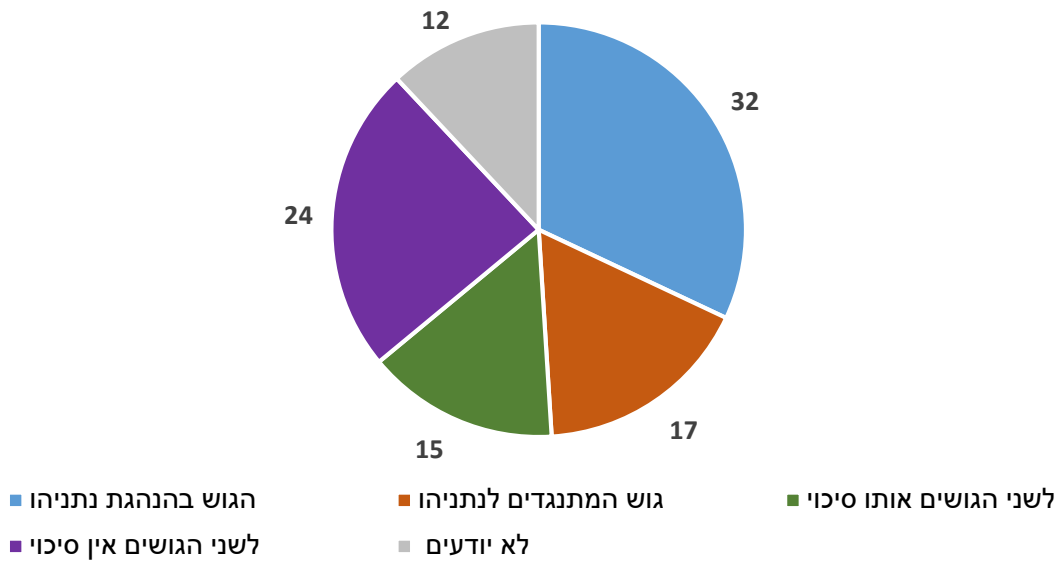
לדעתך, האם מחאת בלפור השפיעה או לא השפיעה על תוצאות הבחירות האחרונות? (% , מאוד או די השפיעה, יהודים, לפי מחנה פוליטי)

ומה הלאה?

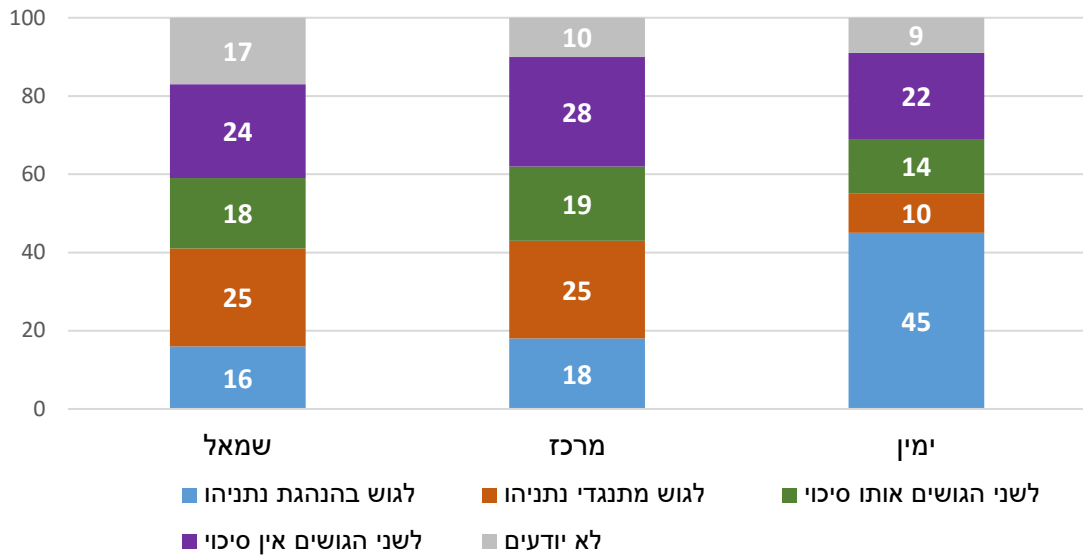
מי יקים ממשלה? שאלנו: "לדעתך, לאיזה גוש יש סיכוי גבוה יותר להקים קואליציה?" בכלל המדגם השיעור הגבוה ביותר, שאינו גבוה כשלעצמו (32%), סבורים כי לגוש בהנהגת נתניהו סיכוי גבוה יותר להקים קואליציה. 17% חושבים כי הסיכוי של גוש מתנגדי נתניהו גבוה יותר. 15% מעריכים כי סיכויי שני הגושים שווים, ואולם כרבע (24%) צופים שאף אחד משני הגושים לא יצליח במשימה.

לאיזה גוש יש סיכוי גבוה יותר להקים קואליציה? (% , כלל המדגם)

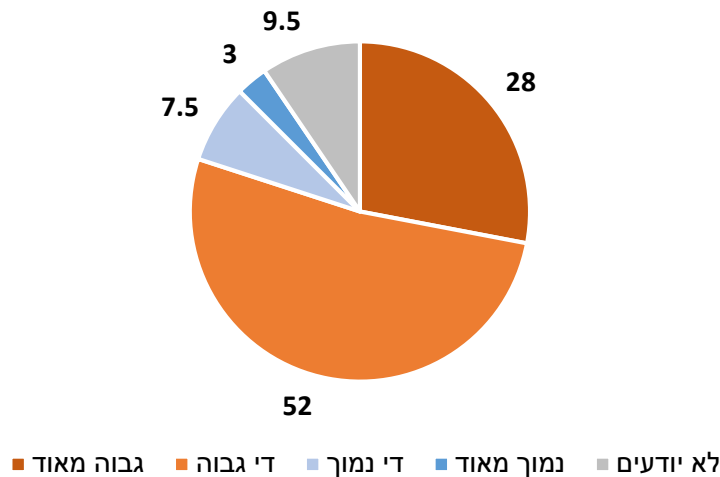
פילוח של התשובות לשאלה זו לפי גושים פוליטיים (יהודים) מעלה תוצאה מעניינת מאוד: בימין שיעור הצופים שהגוש בהנהגת נתניהו הוא בעל הסיכוי הגבוה ביותר להקים קואליציה גבוה בהרבה משיעור הסבורים כי מחנה השינוי, המתנגדים לנתניהו, יצליחו במשימה (45% לעומת 10%). לעומת זאת בקרב המרכז והשמאל ביטחונם העצמי ביכולת גוש השינוי להקים קואליציה הוא נמוך במידה ניכרת (25% בלבד במרכז ובשמאל). כמו כן מעניין ששיעור הלא יודעים בשמאל כפול משיעורם במרכז ובימין.

לאיזה גוש יש סיכוי גבוה יותר להקים קואליציה? (% , יהודים, לפי מחנה פוליטי)

בחירות חמישיות? בכלל המדגם רוב עצום (80%) סבורים כי בשנה הקרובה יתקיימו בחירות חמישיות. ההבדל בעניין זה בין יהודים לערבים הוא קטן (יהודים – 81%, ערבים – 77%). גם בין המחנות הפוליטיים (יהודים) ההבדלים לא גדולים והתפיסה הרווחת זהה – הרוב צופים בחירות נוספות בשנה הבאה (שמאל – 92%, מרכז – 82.5%, ימין - 79%).

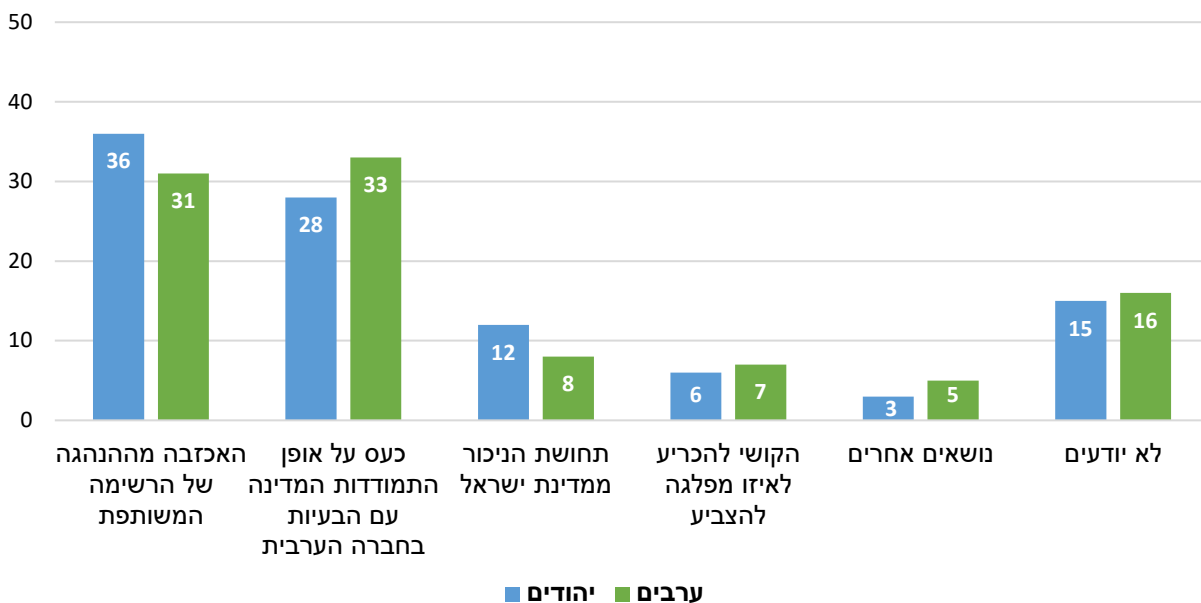
מה הסיכוי שבשנה הקרובה יתקיימו בחירות חמישיות? (% , כלל המדגם)

המפלגות הערביות בבחירות – על פי נתוני הסקר שני הגורמים המרכזיים לירידה החדה בשיעור המצביעים הערבים: האכזבה מהנהגת הרשימה המשותפת (35%), והכעס על האופן בו המדינה מתמודדת עם בעיות בחברה הערבית (29%).

יש פערים, גם אם לא גדולים, בתשובות היהודים והערבים לשאלה זו: בקרב היהודים התשובה השכיחה ביותר היא האכזבה מהנהגת הרשימה המשותפת (36%), בעוד בציבור הערבי התשובה השכיחה ביותר היא הכעס על האופן בו המדינה מתמודדת עם בעיות בחברה הערבית (33%). הבדל נמצא גם בשיעור אלה הסבורים כי תחושת הניכור ממדינת ישראל הובילה לשיעור ההשתתפות הנמוך בבחירות של מצביעים ערבים: 12% מהיהודים בחרו בתשובה זו לעומת 8% מהערבים.

“שיעור ההשתתפות של הציבור הערבי בבחירות האחרונות לכנסת היה נמוך בהרבה מאשר בבחירות הקודמות. מהי לדעתך הסיבה העיקרית לכך?” (% , יהודים וערבים)

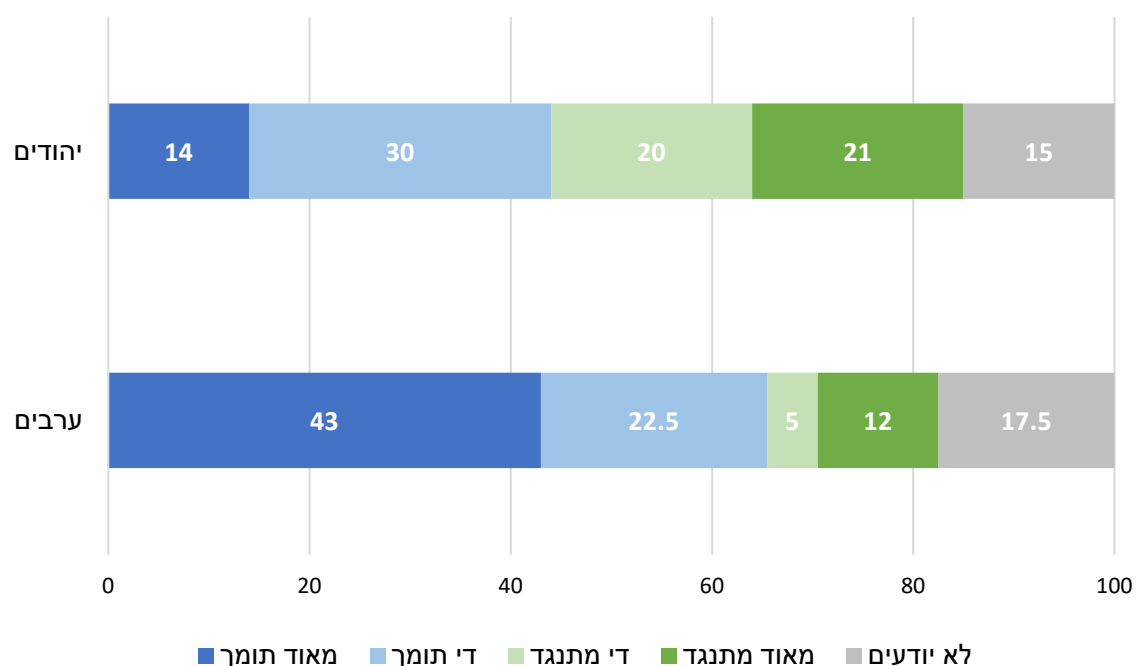

פילוח הציבור היהודי לפי מחנה פוליטי מעלה כי בעוד בשמאל רוב גדול סבור כי שיעור ההצבעה הנמוך של הערבים אזרחי ישראל נובעים מהכשל של מדינת ישראל בטיפול בבעיות הציבור הערבי (41% - כעס על האופן בו המדינה מתמודדת עם הבעיות בחברה הערבית; 17% - תחושת ניכור ממדינת ישראל), הרי שבימין רק

מיעוט סבור שאלו הסיבות המרכזיות לכך (21.5% - כעס על אופן התמודדות המדינה עם הבעיות החברה הערבית; 11% - תחושת ניכור ממדינת ישראל). עמדות מחנה המרכז בשאלה זו קרובות יותר לאלה של השמאל – 51% בחרו בתשובות התולות את האשם לשיעור ההצבעה הנמוך בכשל של המדינה בטיפול בבעיות החברה הערבית.

ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות? בציבור הערבי יש תמיכה רבה בהקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות על מנת למנוע בחירות חמישיות (65.5%). מנגד, בציבור היהודי העמדות חלוקות בסוגיה זו: 44% תומכים, 41% מתנגדים. מידת התמיכה בציבור היהודי בהקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות עלתה בצורה משמעותית בהשוואה לפברואר 2020, אז רק 23% מהיהודים תמכו באפשרות זו.

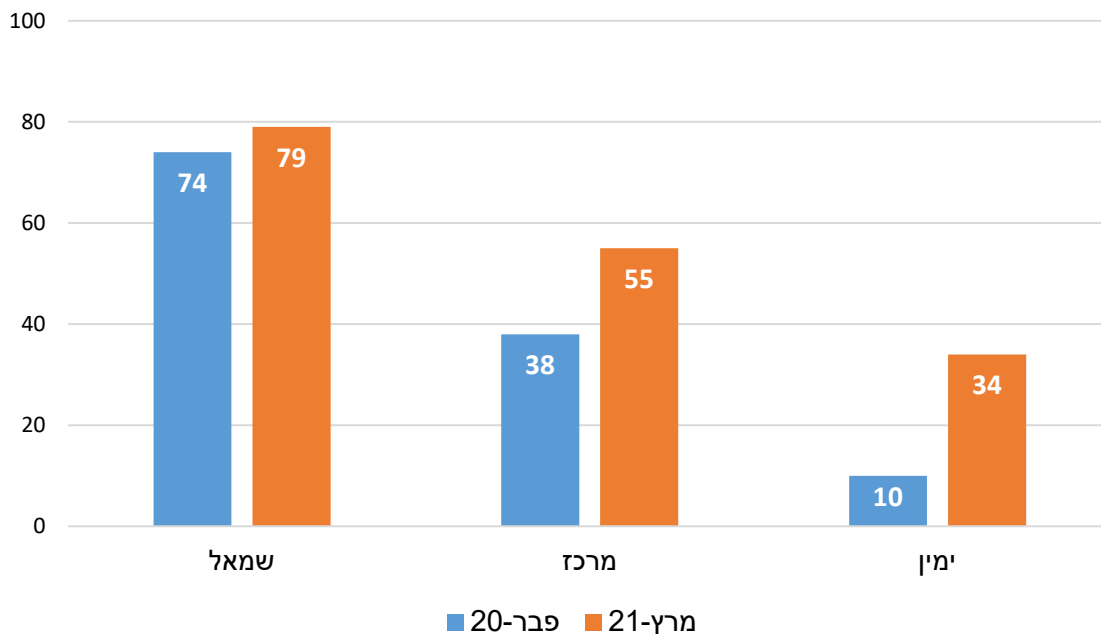
האם את/ה תומך או מתנגד להקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות על מנת למנוע בחירות חמישיות? (% , יהודים וערבים)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה כי במחנה השמאל יש תמיכה רבה במהלך כזה (79%), במחנה המרכז התמיכה בכך נמוכה יותר אך עדיין מדובר ברוב (55%). בימין רק כשליש תומכים בכינון ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות (34%). בהשוואה לפברואר 2020¹ עיקר העלייה בתמיכה בהקמת ממשלה חלה במחנה הימין והמרכז.

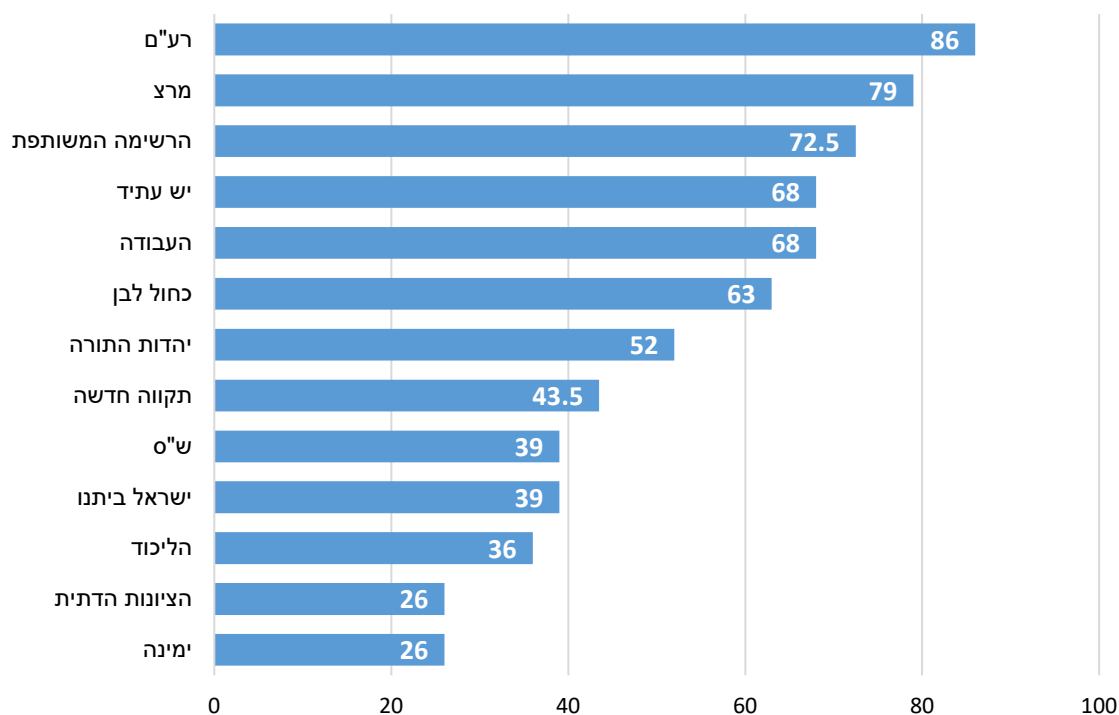
¹ בסקר הקול הישראלי פברואר 2020 נוסח השאלה היה: "האם אתה תומך או מתנגד להקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של הרשימה המשותפת?"

תומכים בהקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות (% , יהודים , פברואר 2020 ומרץ 2021)

המפלגה אשר בוחרת תומכים במידה הרבה ביותר בהקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות היא רע"מ ולאחריה מרצ והרשימה המשותפת. תמיכה רבה, יחסית, יש גם מקרב מצביעי יש עתיד, מפלגת העבודה וכחול-לבן. מפלגה נוספת, מפתיעה, שבה הרוב תומכים בהקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות היא יהדות התורה. בוחרת תקווה חדשה חצויים בסוגיה זו. לעומת זאת, בשלוש מפלגות יש רוב למתנגדים להקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות: הליכוד, הציונות הדתית וימינה, אך גם במפלגות אלה ההתנגדות כיום נמוכה מזו שהייתה לפני שנה (הליכוד: פברואר 2020 – 80% מתנגדים, כיום – 51%; ימינה והציונות הדתית: פברואר 2020 – 83% מתנגדים, כיום – 63%)

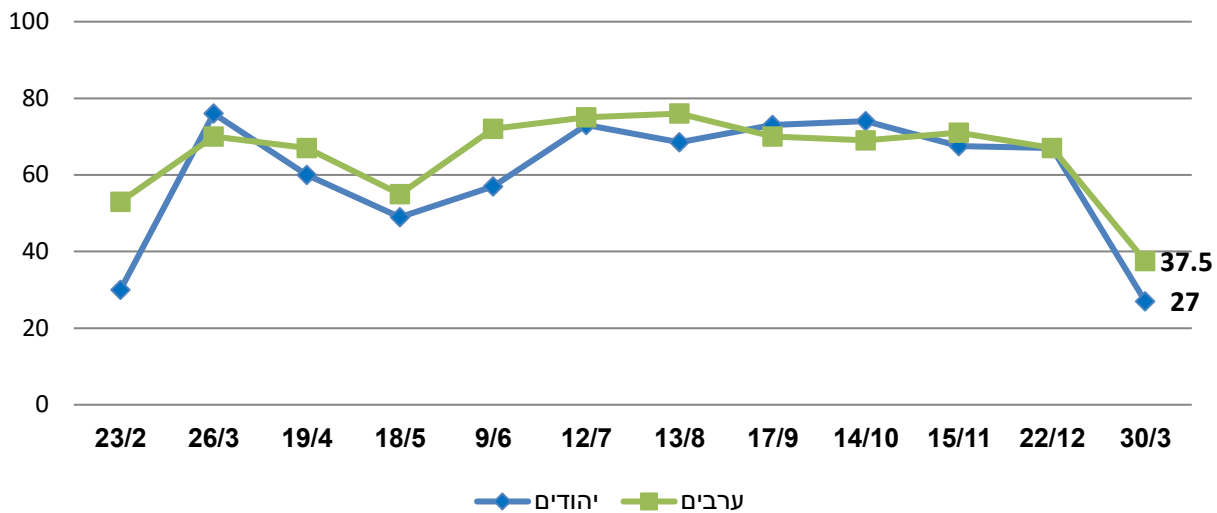
תומכים בהקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של המפלגות הערביות (% , כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות האחרונות)

הקורונה – שנה למגיפה

חשש מהידבקות בנגיף הקורונה – שנה לאחר שהתגלו בישראל החולים הראשונים, כאשר כיום מרבית אוכלוסיית ישראל מחוסנת ושיעורי ההדבקה בירידה מתמשכת, נמצאה ירידה משמעותית בחשש שהם או מישהו מבני משפחתם יידבק בנגיף הקורונה: לפי שלושה חודשים, רגע לפני שהחל מבצע החיסונים, שני שלישים מהישראלים ציינו כי הם חוששים להידבק בקורונה לעומת 28% בלבד שחוששים מכך כיום. הירידה בחשש חדה במיוחד בציבור היהודי בהשוואה לירידה מתונה יותר בציבור הערבי.

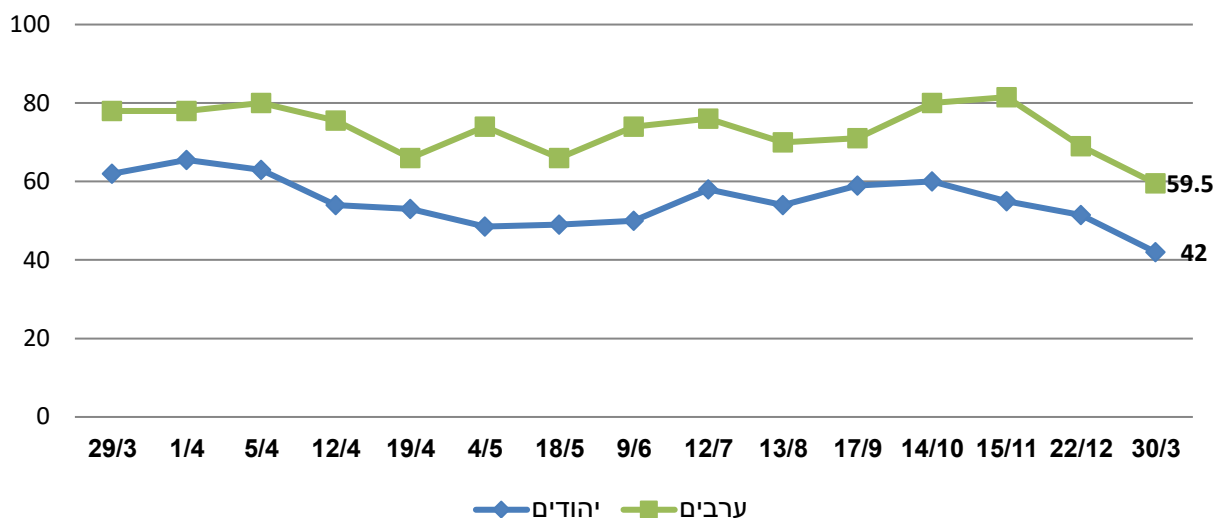
חוששים שהם או מי מבני משפחתם יידבקו בנגיף הקורונה (%), יהודים וערבים

חשש לעתיד הכלכלי – גם בחשש לעתיד הכלכלי חלה ירידה: לפני שנה שני שלישים מהישראלים חששו לעתידם הכלכלי, ולפני שלושה חודשים למעלה ממחצית (54%) הביעו חשש כזה. כיום, פחות ממחצית הציבור חוששים לעתידם הכלכלי (45%).

כמו בנושא החשש מהידבקות, שיעור החוששים בציבור הערבי לעתידם הכלכלי (59.5%) גם הוא גבוה משמעותית משיעור היהודים החוששים מכך (42%).

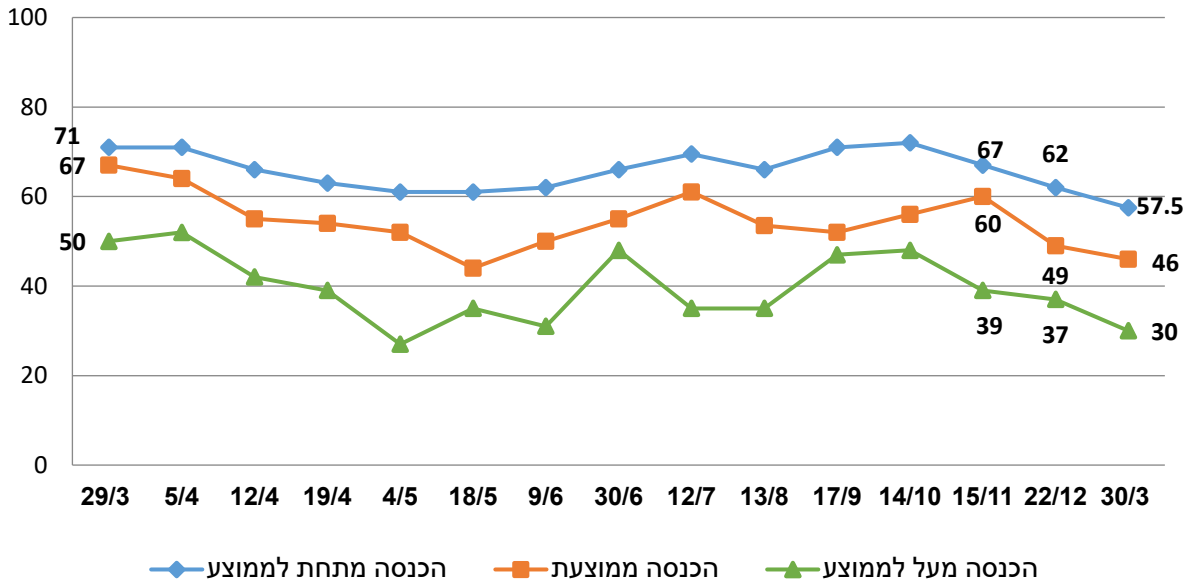
חוששים לעתידם הכלכלי (%), יהודים וערבים

פילוח התוצאות לפי הכנסה (מעל הממוצע, כמו הממוצע ומתחת לממוצע) מעלה כי הירידה החדה ביותר בחשש היא בקרב אלה שהכנסתם מעל לממוצע: רק 30% מהם חוששים לעתידם הכלכלי לעומת שיעור כפול כמעט בקרב אלה שהכנסתם מתחת לממוצע.

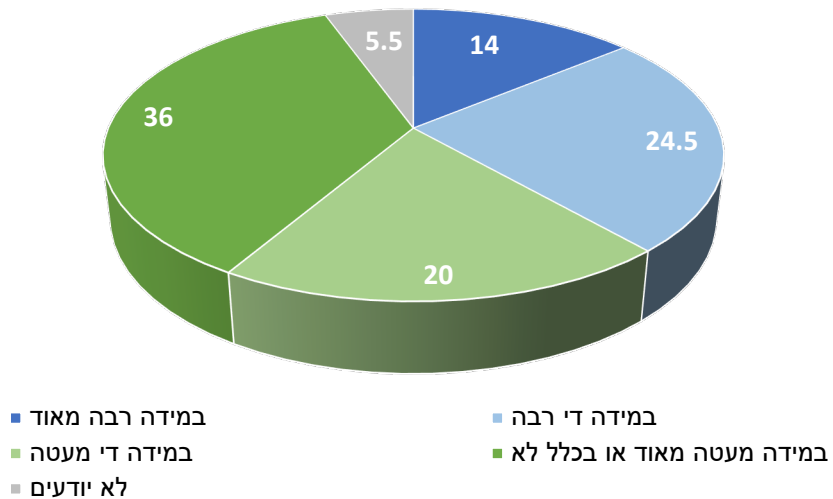

חוששים לעתידם הכלכלי (% כלל המדגם, לפי הכנסה)

משבר הקורונה וההצבעה בבחירות – מהשיח התקשורתי והפוליטי בחודשים האחרונים, ניתן היה להסיק כי משבר הקורונה בכלל, ותפקוד הממשלה בפרט, נמצאו במרכזה של מערכת בחירות האחרונה. ואולם, רוב המרוויינים (56%) ציינו כי התמודדות הממשלה עם משבר הקורונה השפיעה במידה מועטה או שכלל לא השפיעה על החלטתם לאיזו מפלגה להצביע.

”באיזו מידה האופן שבו המדינה התמודדה עם משבר הקורונה השפיע על ההחלטה שלך עבור איזו מפלגה להצביע?” (% כלל המדגם)

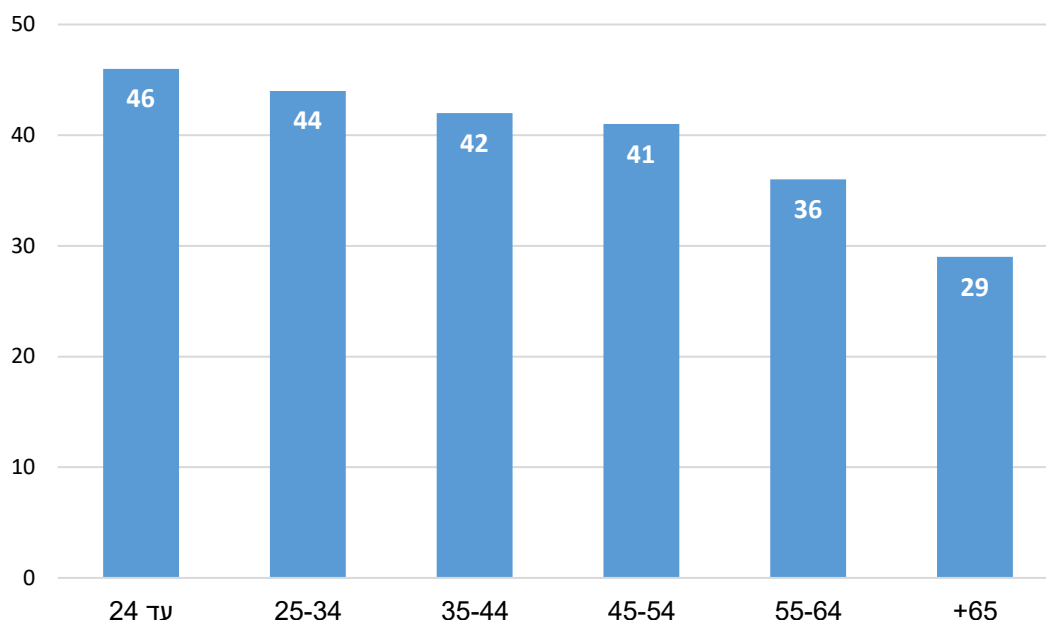

פילוח שאלה זו לפי ההצבעה בבחירות האחרונות מעלה כי רק בקרב מצביעי הליכוד יש רוב, וגם הוא קטן, למי שהחלטתם לאיזו מפלגה להצביע הושפעה במידה די רבה או רבה מאוד מהתמודדות המדינה עם משבר הקורונה. שיעור גבוה יחסית (48%) מבין מצביעי ימינה ציינו גם הם כי תפקוד המדינה השפיע במידה די רבה או רבה מאוד על החלטתם, אך על רקע הקמפיין הלעומתי לממשלה שניהל ראש המפלגה, נפתלי בנט, ניתן להניח כי במקרה זה ההחלטה להצביע למפלגה זו היא מתוך הערכה נמוכה לאופן תפקוד המדינה במהלך המשבר. במפלגות רע"מ (14%) ומרצ (18%) מצאנו את השיעור הנמוך ביותר של מי שתפקוד המדינה במשבר השפיע על החלטתם לאיזו מפלגה להצביע.

המפלגה	אופן התמודדות המדינה עם משבר הקורונה השפיע במידה רבה מאוד/ די רבה על החלטתי לאיזו מפלגה להצביע (%)
הליכוד	52
ימינה	48
יש עתיד	46
העבודה	45
כחול לבן	45
תקווה חדשה	39
ש"ס	31
הרשימה המשותפת	31
ישראל ביתנו	30
הציונות הדתית	27.5
יהדות התורה	24
מרצ	18
רע"מ	14

מפילוח תשובות הציבור היהודי לשאלה זו עולה כי תפקוד המדינה במהלך המשבר השפיע יותר על החלטת הצעירים מאשר על המבוגרים לאיזו מפלגה להצביע.

אופן התמודדות המדינה עם משבר הקורונה השפיע במידה רבה מאוד/ די רבה על החלטתי לאיזו מפלגה להצביע (% , יהודים)

מדד הקול הישראלי מרץ 2021 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 25-29/3/2021, רואיינו 617 איש ואשה בשפה העברית ו-156 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון סמית. לקובץ הנתונים המלא ראו:

<https://dataisrael.idi.org.il>